Modulatsiya esa ma‘no nuqtayi nazarini o‘zgartirish orqali matn mazmunini yanada tabiiy tarzda ifodalash imkonini beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, tarjima jarayonida yuzaga keladigan yo‘qotishlar bir nechta lingvistik va pragmatik omillar bilan bog‘liq holda yuz beradi. Avvalo, semantik yo‘qotishlar eng ko‘p uchraydigan holatlardan biri hisoblanadi. Bunday yo‘qotishlar manba tilidagi so‘z yoki iboraning ma’no nozikliklari tarjimada to‘liq ifodalanmaganda yuzaga keladi. Ayniqsa, sinonimik boylikka ega bo‘lgan leksik birliklar tarjimasida bu holat yaqqol kuzatiladi. Masalan, ingliz tilidagi “faint”, “slight”, “subtle” kabi sifatlarning emotsional ranglari o‘zbek tilida har doim ham bir xil darajada ifodalanmaydi. Natijada tarjima matnida ma’no qisman soddalashishi yoki umumlashishi mumkin.

Tahlil natijalari stilistik yo‘qotishlar ham tarjimada muhim o‘rin egallashini ko‘rsatdi. Badiiy matnning estetik qiymatini belgilovchi metafora, epitet, ironiya yoki ritmik konstruksiyalar boshqa tilga o‘tkazilganda ularning badiiy ta’siri ba’zan kamayadi. Masalan, ingliz tilidagi metaforik ifodalar, ko‘pincha, madaniy konnotatsiyaga ega bo‘lib, ular o‘zbek tilida aynan qayta yaratilmaganda stilistik rang qisman yo‘qolishi mumkin. Natijada matnning emotsional intensivligi yoki tasviriy kuchi pasayadi.

Bundan tashqari, madaniy yo‘qotishlar ham aniqlangan muhim omillardan biridir. Tadqiqot davomida madaniy realiyalar, tarixiy atamalar va milliy an’analar bilan bog‘liq birliklar tarjimada to‘liq ekvivalentga ega bo‘lmasligi aniqlangan. Masalan, ingliz tilidagi ayrim madaniy tushunchalar yoki bayram nomlari o‘zbek tiliga tarjima qilinganda ularning semantik mazmuni berilsa-da, madaniy konnotatsiya to‘liq aks etmasligi mumkin. Bunday holatlarda tarjimon, ko‘pincha, izohlovchi tarjima yoki adaptatsiya usullaridan foydalanishga majbur bo‘ladi.

Pragmatik yo‘qotishlar ham tarjimada sezilarli darajada kuzatildi. Nutqning emotsional rangini ifodalovchi his-hayajon gaplar, dialogdagi intonatsion birliklar yoki kinoyaviy ohang tarjimada ba’zan sodalashadi. Natijada asliyatning kommunikativ ta’siri ma’lum darajada kamayishi mumkin. Shu sababli pragmatik yo‘qotishlarni kamaytirish uchun tarjimon matn kontekstini chuqur tahlil qilishi zarurligi aniqlangan.

Xulosa va takliflar. Tarjimada yo‘qotishlar tarjima jarayonining tabiiy va muqarrar hodisasi hisoblanadi. Til tizimlarining farqi, madaniy konnotatsiyalar va stilistik vositalarning mos kelmasligi bunday yo‘qotishlarning asosiy sabablaridir. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, tarjimon matn mazmunini to‘liq yetkazish bilan birga uning uslubiy va emotsional xususiyatlarini ham saqlashga intilishi kerak. Buning uchun turli tarjima strategiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Kelgusida tarjimada yo‘qotishlar muammosini chuqurroq o‘rganish uchun turli tillardagi badiiy asarlarning qiyosiy tahlili asosida kengroq tadqiqotlar olib borish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). Newmark P.*A. Textbook of Translation.* London, Prentice Hall, 1988.
(2). Nida E. *Toward a Science of Translating.* Leiden, Brill, 1964.
(3). Baker M. *In Other Words: A Coursebook on Translation.* London, Routledge, 2018.
(4). Vinogradov V.V. *Stylistics. Theory of Poetic Speech.* Moscow, 1963.
(5). Қодирий А. Ўткан кунлар. Тошкент, Ғафур Ғулом…, 2012, 347-бет.
(6). Qodiriy A. O‘tkan kunlar. Bygone Days. Translated by Reese M. USA, Las Vegas, NV: Muloqot Cultural Program, 2021, p. 374.

Hayitboyeva Oltinoy Shonazar qizi (Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi)

“O‘TGAN KUNLAR” ASARIDA HIS-HAYAJON IFODALARINING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI VA ULARNING INGLIZ TILIGA TARJIMASI

Annotatsiya. *Nutqda qo‘llaniladigan emotsional birliklar har doim ham o‘z ma’nosida bo‘lavermaydi. Ayniqsa, adabiy tarjimada his-hayajonni ifodalovchi iboralar, so‘z va so‘z birikmalar yashirin ma’noga ega bo‘ladi. Bu narsa implikatura va konnotatsiyani pragmatik nuqtai nazardan o‘rganishni talab qiladi. Ilk o‘zbek romani Abdulla Qodiriyning “O‘tgan kunlar” asarini misol tariqasida olsak, ushbu asar emotsional birliklarga boy va o‘zbek tilidagi emotsional birliklar ingliz tilida qanday ifodalanishini o‘rganish uchun muhim manba bo‘la oladi. Ushbu asar tahlili tasdiq-so‘roq gaplar, istehzo, kinoya va ichki nutqni ifodalovchi misollar orqali pragmatik siljish hamda tarjimonning ekvivalentlikni saqlash uchun foydalangan usullarini ko‘rsatib beradi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, tarjimada semantik ma’no saqlanib qolsa-da, hissiy va pragmatik qatlam o‘zgarishi mumkin. Bu esa matnning umumiy ta’sir xususiyatiga o‘zgarish qiladi. Umuman olganda, ushbu o‘rganish adabiy matnlardagi his-hayajonni ifodalovchi birliklarni lingvopragmatik jihatdan tahlil qilib, tarjimashunoslik sohasiga katta hissa qo‘shadi.*

Kalit so‘zlar: *implikatura, konnotatsiya, lingvopragmatika, adabiy tarjima, pragmatik siljish.*

Хаитбоева Олтиной Шоназар кизи (самостоятельный исследователь Ургенчского государственного университета имени Абу Райхана Беруни)

ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ВЫРАЖЕНИЙ В РОМАНЕ «ПРОШЕДШИЕ ДНИ» И ИХ ПЕРЕВОД НА АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК

Аннотация. *Эмоциональные единицы, используемые в речи, не всегда реализуют своё прямое значение. Особенно в художественном переводе слова, словосочетания и выражения, передающие эмоциональное состояние, часто обладают скрытым, имплицитным смыслом. Это обусловливает необходимость рассмотрения импликатуры и коннотации с позиций прагматики. В качестве материала исследования рассматривается первый узбекский роман Абдуллы Кадыри «Прошедшие дни», отличающийся богатством эмоционально-экспрессивных средств и представляющий значительный интерес для анализа способов передачи подобных единиц с узбекского языка на английский. Анализ текста, основанный на примерах утвердительно-вопросительных конструкций, иронии, сарказма и внутренней речи, позволяет выявить прагматические сдвиги, а также переводческие стратегии, направленные на сохранение эквивалентности. Результаты исследования показывают, что, несмотря на сохранение семантического значения в переводе, эмоционально-прагматический уровень может претерпевать изменения, что влияет на общее воздействие текста. В целом, данное исследование, осуществляющее лингвопрагматический анализ эмоционально-экспрессивных единиц художественного текста, вносит существенный вклад в развитие переводоведения.*

Ключевые слова: *импликатура, коннотация, лингвопрагматика, художественный перевод, прагматический сдвиг.*

Hayitboyeva Oltinoy Shonazar qizi (Independent Researcher Urgench State University named after Abu Rayhan Beruni)

LINGUOPRAGMATIC FEATURES OF EMOTIONAL EXPRESSIONS IN THE NOVEL “O‘TGAN KUNLAR” AND THEIR TRANSLATION INTO ENGLISH

Annotation. *Emotional units used in speech do not always convey their literal meanings. Particularly in literary translation, words, phrases, and expressions that express emotions often carry implicit meanings. This necessitates the analysis of implicature and connotation from a pragmatic perspective. The study takes as its material the first Uzbek novel by Abdulla Qodiriy, “O‘tgan kunlar”, which is rich in emotional and expressive means and serves as a valuable source for examining how such units are rendered from Uzbek into English. The analysis of the text, based on examples such as declarative-interrogative constructions, irony, sarcasm, and inner speech, reveals pragmatic shifts as well as the strategies employed by translators to preserve equivalence. The findings indicate that although semantic meaning is generally retained in translation, the emotional and pragmatic layer may undergo transformation, thereby affecting the overall impact of the text. Overall, this study provides a linguopragmatic analysis of emotional expressions in literary texts and makes a significant contribution to the field of translation studies.*

Keywords: *implicature, connotation, linguopragmatics, literary translation, pragmatic shift.*

Kirish (Введение). Adabiy tarjima bu biror bir hikoya, roman, she’r yoki shunga o‘xshash adabiy turlarni shunchaki bir tildan ikkinchi tilga o‘girib qo‘yish emas, balki asl manba tilidagi hissiy va madaniy jihatlarni ham saqlab qolgan holda o‘quvchiga yetkazib bera bilish demakdir. Badiiy asarlarda his-hayajonni ifodalovchi birliklar implikativ va konnotativ ifoda shakllarida beriladi. Mutarjimlar tarjima jarayonida tarjima matnining ta’sir kuchini saqlab qolgan holda, shu shakllarni lingvistik va madaniy jihatdan to‘g‘ri yetkazib berish muammosi bilan yuzlashadilar.

O‘zbek tilida yaratilgan ilk yirik nasriy asarlardan biri “O‘tgan kunlar” romani emotsional, ijtimoiy hamda madaniy komponentlarga boyligi bilan alohida e’tirofga loyiqdir. Tadqiqotning maqsadi o‘zbek tilida emotsional birliklar qanday ifoda etlishi va ular ikkinchi tilga o‘girilganda, qanday o‘zgarishlar sodir bo‘lishini o‘rganish, implikatura, konnotatsiya va pragmatik siljish xususiyatlariga e’tibor qaratishdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Анализ литературы по теме). Lingvopragmatika o‘zi nomi bilan aytib turganidek, tilshunoslik va pragmatika fanlarining uyg‘unlashgan yo‘nalishi hisoblanib, asosan, kontekstda ma’no qanday tuzilganiga e’tibor qaratadi. Madaniy va ijtimoiy me’yorlar, so‘zlovchining maqsadi emotsional birliklarga ta’sir qiladi va pragmatik hodisa yuzaga keladi. G.Lichning ta’kidlashicha, pragmatik ma’no so‘zlovchining nutqiga bog‘liq, semantikada esa ma’no berilgan tildagi his-hayajon birliklari

orqali anglashiladi.[1] Jenny Tomas nazdida esa, so‘zlovchining nutqini to‘g‘ri talqin qila olish uchun gapning yashirin ma’nosidan tashqari uning implikativ ma’no xususiyatlarini ham anglay olish zarur.[2] Adabiy tarjimada implikaturaga keladigan bo‘lsak, badiiy matnlarda implikatura asosan hissiy yoki baholovchi ahamiyatga ega bo‘lib, tarjimonlar mazkur holatda ularni tarjima matnida ham aks ettira bilishi kerak. Noto‘g‘ri talqin qilish yoki so‘zma-so‘z tarjima qilish asl ma’noni yo‘qolishiga sabab bo‘lishi mumkin. Chunki H.Paul Grice konnotativ ma’noni so‘zning o‘z ma’nosidan tashqari emotsionallik yoki uslubiy bo‘yoq yuklaydigan qo‘shimcha ma’no turidir deb talqin qiladi va ularni adekvat tarjima qilish murakkab ish ekanligini ta’kidlaydi[3]. Peter Newmarkning fikricha, har qanday matnda leksik so‘zlar vositasida yuzaga keladigan hissiy kayfiyat yoki emotsional muhitni bildiruvchi konnotatsiyalar mavjud. Masalan, “run” shoshilishni, “sofa” qulaylikni anglatishi mumkin. Shuningdek, har bir matn uni tahliliy o‘qish yoki ichki sezgi orqali aniqlash mumkin bo‘lgan muallifning shaxsiy sifatlari yoki shaxsiy hayotini o‘z ichiga olishi mumkin. So‘zning denotativ ma’nosi konnotativ ma’nodan oldin keladi, ammo adabiy matnda konnotativ ma’noga ustunlik berilishi lozim.[4] Bundan ko‘rinib turibdiki, tarjima mobaynida tarjimon konnotativ ma’noni saqlab qolishi o‘ta muhim.chunki undagi konnotativ birliklar yozuvchining shaxsiy uslubi hamda o‘quvchining emotsional reaksiyasiga bevosita ta’sir qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi (Методология исследования). Konnotativ va implikativ ma’noni o‘zaro tahlil qilish uchun lingvopragmatik jihatdan yondoshilgan holda, “O‘tgan kunlar” romaning asli va ingliz tilida Mark Riz tomonidan qilingan tarjima variantidan tanlab olingan parchalar yordamida kontekstual tahlil (emotsional birliklarning vaziyatga hamda madaniy kontekstga qanday bog‘liqligini o‘rganadi), qiyosiy tahlil (pragmatik siljishlarni aniqlash uchun asl manba tili hamda tarjima tilidagi matnni solishtirish), interpretativ yondashuv (o‘quvchi tomonidan matnni qabul qilish jarayoni va ma’no talqinini o‘rganadi), diskursiv tahlil (pragmatik hodisalarni izohlash uchun), deskriptiv metod (aniqlangan holatlarni tizimli ravishda ifodalash uchun) kabi umumiy ilmiy va maxsus tadqiqot usullarida batafsil ko‘rib chiqiladi. Tahlil uchun tasdiq-so‘roq gaplar, kinoya, kesatish, ichki nutq kabi turli xil emotsiyalarni o‘z ichiga oluvchi parchalarga e’tibor qaratildi.

Tahlil va natijalar (Результаты и анализ). Asl manba matni: *“Sizdan yashiradigan sirim bor?”*

Tarjima matni: *“You mean I am hiding a secret from you?”*

O‘zbek va ingliz tillaridagi mazkur ikki gapni solishtiradigan bo‘lsak, ikkalasi ham grammatik jihatdan so‘roq gaplar. Ammo ularning hech biri ma’lumot so‘rash vazifasini bajarmayapti. Asl manba tilidagi matnda so‘roq gap shakil orqali hissiy ehtiyotkorlik, aybdorlik hamda xavotir bilvosita ifodalaniladi. Gapda tan olishdan qochilib, ikkinchi tarafning munosabatini ehtiyotkorlik bilan aniqlashga harakat qilinadi. Bu holat mazkur gapni tasdiq kutuvchi so‘roq (confirmation-seeking question) sifatida baholash imkonini beradi. Shuning bilan birga, *“sizdan”* shaklidan foydalanish ijtimoiy masofa va hurmani saqlashga xizmat qilibgina qolmay, vaziyatni yumshatib beradi. Gapda ochiq aytilmagan bo‘lsa-da, kontekst orqali tushuniladigan yashirin ma’nola, ya’ni, *“Siz meni ayblayapsizmi?”* yoki *“Menga ishonchingiz bormi?”* kabi implikaturalarning mavjudligi his-hayajon pragmatikasini yanada oshiradi. Tarjima matnida ham gap so‘roq shaklda berilgan bo‘lib, asosiy pragmatic funksiya -aniqlashtirish va tasdiq kutish saqlangan. Ammo, *“you mean... ”* konstruksiyasi orqali gapning ohangi to‘g‘ridan to‘g‘ri hamda himoyalanishga moyil tus olgan. Natijada asl matn tilidagi hissiy ehtiyotkorlik va yumshoqlik tarjima matnida qisman pasayib, his-hayajonning ifodalanish darajasida pragmatik siljish yuzaga kelgan.

Asl manba matni: *“Qolgan xizmatlaringizning bittasi endi menga er topish edi”. To‘ybeka Kumushning tundlanishini elamadi.*

Tarjima matni: *“As your ultimate duty was only to find a husband for me”. Toibeka ignored Kumush-bibi’s sarcasm.*

Mazkur misolda his-hayajon kinoya orqali ifodalangan. O‘zbek tilidagi matnda gap grammatik jihatdan darak gap shaklida Kumush To‘ybeka harakatlarini istehzoli erilgan bo‘lsa-da, uning pragmatik vazifasi ma’lumot yetkazish, axborot berish emas, balki norozilik va ichki g‘azabni ifodalashdan iborat. *“Xizmatlaringizning bittasi”* so‘z birikmasi orqali To‘ybeka harakatlarini istehzoli baholab, vaziyatga nisbatan salbiy munosabatini ochiq ifodalashdan qochadi. Shuningdek, *“tundlanishini elamadi”* so‘z birikmasi kinoyaning kommunikativ muvaffaqiyatsizligini ko‘rsatadi, ya’ni, adresat kinoyani anglamaydi yoki

---

[1] Leech G. (1983). *Principles of Pragmatics*. London, Longman.

[2] Thomas J. (1995). *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. London, Routledge.

[3] Grice H.P. (1989). *Studies in the Way of Words*. Harvard University Press.

[4] Newmark P. (1988). *A Textbook of Translation*. London, Prentice Hall.

uni ataylab e'tiborsiz qoldiradi. Bu holat kinoyaning pragmatik tabiati uning kontekstga va tinglovchining interpretatsiyasiga bog'liqligini ko'rsatadi.

Ingliz tiliga qilingan tarjimada esa, kinoya "as if" grammatik vositasi orqali ifodalangan bo'lib, bu ingliz tilida kinoya va istehzoni yetkazib berishda eng ko'p qo'llaniladigan vostialardan hisoblanadi. Tarjimadan kinoyaning o'zi saqlangan bo'lsa-da, matnga "Kumushbibi's sarcasm" izohning qo'shilishi kinoyani eksplitsit (ochiq) tarzda belgilaydi. Natijada o'zbekcha matndagi yashirin va kontekstga tayanadigan pragmatik ma'no ingliz tilidagi matnda aniqlashtirib berilgan.

Bu holat tarjima jarayonida kinoyaviy his-hayajonning pragmatik funksiyasi saqlanganini, ammo uning ifodalanish usuli o'zgarganini ko'rsatadi. O'zbek tilidagi matnda kinoya implikatura orqali anglashilsa, ingliz tilidagi matnda bevosita nomlanib, o'quvchiga interpretatsiya jarayonini yengillashtirgan. Shunga ko'ra, tahlil bu holatni his-hayajonning bilvositalik natijasida yuzaga kelgan pragmatik siljish sifatida baholaydi.

Asl manba matni: *"Garchi uning qarori bir nuqta ustida to'xtagan bo'lsa ham shu holda tinib turmadi, yana yuz turlik boshqacha yo'sunlarni o'yladi. Ming turlik xayollarga borib qaytdi, ammo ularning bittasini ham Otabek og'rigiga em deb topmadi va nihoyat:*

–Ko'ray-chi, qadamim muborak bo'larmikan, –deb qo'ydi".

Tarjima matni: *"Although the logical course of action seemed obvious, he nevertheless hesitated, considering a hundred other options which propagated a thousand more variants, but finding no cure for Otabek's pain, he finally settled on a course of action, saying to himself, "Let's see whether my steps will be blessed".*

Tahlil uchun olingan mazkur jumla asar qahramonining ichki kechinmalari va ikkilanish holatini ifodalovchi pragmatic birliklarga boy. O'zbek tilidagi matnda *"yuz turlik", "ming turlik"* kabi so'z birikmalari orqali fikriy beqarorlik va ichki qarama-qarshilik kuchaytirib berilgan. Bu birliklar nafaqat tasviriy, balki emotsional-pragmatik vazifani bajarib, qahramonning holatini o'quvchiga yanayam tushunarliroq bo'lishini ta'minlagan. *"Ko'ray-chi"* birikmasi grammatik jihatdan sodda birlik hisoblansa-da, pragmatik nuqtayi nazardan umid va tavakkalni ifodalovchi nutq akti hisoblanadi. Bu yerda qahramon o'z qarorini mutloq ishonch bilan emas, ichki xavotir hamda umid bilan qabul qilmoqda. *"Qadamim qutlug' bo'larmikin"* iborasi esa diniy-madaniy implikaturaga ega bo'lib, hissiy yukni yanada oshirib beradi. Ingliz tiliga qilingan tarjimada esa tarjimon ichki kechinmani mantiqiy izchillik va izohlovchi konstruksiyalar orqali ifodalagan. *"The logical course of action seemed obvious"* iborasi qahramonning holatini tavsiflamaydi, balki baholaydi. Ichki kechinmani mantiqiy xulosalab, o'quvchiga qaror mantiqan to'g'riligi haqida tayyor izoh beradi.

Shuningdek, o'zbek tilidagi matnda ichki nutq implikit (bilvosita) va hissiy rangda ifodalangan bo'lsa, tarjimada eksplitsit (bevosita) tarzda berilgan. Ya'ni, muallif *"u o'ziga o'zi shunday dedi"* deb aytmaydi ammo ichki nutq voqealar orasiga singdirib yuborilgan hamda qahramonning ichki holati tasvir va ohang orqali seziladi. O'quvchi esa qahramonning ichki holatini tahliliy o'qish sezadi. Tarjimon esa *"Saying to himself"* izohi orqali ichki nutqni ochiq belgilab, o'quvchiga mustaqil tushunib olishga imkon qoldirmayapti. Sodda qilib aytganda, birinchisi hisni ko'rsatyapti, ikkinchisi esa tushuntiryapti. Xulosalaydigan bo'lsak, tarjimada his-hayajon mazmuni saqlanib, biroq uning ifodalanish usuli o'zgarib, pragmatik siljish yuzaga kelyapti.

Yuqoridagi tahlil emotsional birliklar asl manba tili va tarjima tilida qanday ifodalanishini izchil va aniq ko'rsatib beradi. Bunda birinchi navbatda implikatura, ya'ni yashirin ma'nodan aniqlikka o'tiladi. Shuning uchun ham tarjimonlar asl manba tilidagi matnda implikativ ravishda berilgan his-hayajon birliklarini ingliz tiliga o'girganda, ochiq bayon qiladi. Ikkinchidan esa tarjimada hissiy va uslubiy bo'yoqlar qisman salqab qolinadi. Ammo ba'zida madaniy nuanslar yo'qoladi yoki umumlashtirib yuboriladi. Chunki emotsional birliklarning madaniyatlararo yuklamasi o'zaro farq qilgani sababli to'liq ekvivalent topish murakkab ishga aylanadi. Uchinchidan, til va madaniyatlar o'rtasida muomala uslubi, hurmat shakllari hamda ijtimoiy normalar farq qilgani bois, hissiy ohang va ijtimoiy munosabat tarjima qilinayotgan tilga moslashtirilib, pragmatik siljish yuzaga keladi. Bundan kelib chiqib xulosa qiladigan bo'lsak, adabiy tarjima semantik tarjima va emotsional-pragmatik nozikliklar o'rtasida muvozanatni saqlash muhim.

Xulosa va takliflar (Выводы и рекомендации). Mazkur o'rganish jarayonidan xulosa qilib aytadigan bo'lsak, adabiy tarjimada emotsional ifoda ko'p ma'noli xususiyatga ega bo'lib, u implikativ, konnotativ hamda pragmatik ko'rinishda namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, "O'tgan kunlar" asari misolida aytish mumkinki, his-hayajon asosan yashirin tarzda beriladi, lekin ingliz tiliga tarjima qilish mobaynida eksplitsitlashishga moyil bo'lib, his-hayajon ifodasi ochiqroq tarzda beriladi. Bundan ko'rinib turibdiki, tillar va madaniyatlararo farqlar sababli badiiy tarjimada emotsional kayfiyatni aynan o'zidek yetkazib berish mu-

rakkab jarayon. Shuning uchun ham matnning faqat denotativ ma'nosiga emas, balki implikativ va konnotativ xususiyatlarini ham inobatga olgani bois, badiiy tarjima tahlilida lingvopragmatika muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati (References):

(1). Leech G. *Principles of Pragmatics*. London, Longman.1983, 6-bet.
(2). Thomas J. *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. London, Routledge, 1995, 58-bet.
(3). Grice H.P. *Studies in the Way of Words*. Harvard University Press. 1989, 43–45-betlar.
(4). Newmark P. *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall. 1988, 16–17-betlar.
(5). Abdulla Qodiriy. O'tgan kunlar. Toshkent, "Yangi nashr". 2019, 23-, 29-, 34-betlar.
(6). Mark Riz. Bygone days. Toshkent, "Yosh kuch", 2024, 47-, 53-, 59-betlar.

Yusupova Shaxnoza Axrol qizi (O'zDJTU "Ingliz tilini ikkinchi chet tili sifatida o'qitish" kafedrasi o'qituvchisi; mail shaxnozka.yunusova@gmail.com)

O'ZBEK TILIDA FARMATSEVTIK TERMINLARNI TARJIMA QILISHDA SEMANTIK VA TERMINOLOGIK MUAMMOLAR

Annotasiya. *Mazkur maqolada farmatsevtik terminlarni o'zbek tiliga tarjima qilish jarayonida yuzaga keladigan semantik va terminologik muammolar keng tahlil qilindi. Tadqiqot farmatsevtik sohada ishlatiladigan terminlarning leksik-semantik xususiyatlarini o'rganish, ularning o'zbek tilidagi ekvivalentlarini aniqlashdagi qiyinchiliklarni va terminologik standartizatsiya masalalarini o'z ichiga oladi. Shuningdek, tarjimada aniqlik, tushunarli ifoda va professional kontekstga moslashish masalalari ham ko'rib chiqildi. Maqolada farmatsevtik terminlarning turli sohalarda, jumladan, ilmiy maqolalar, farmatsevtik qo'llanmalar, dori-darmonlar bo'yicha instruktsiyalar va bemorlar uchun ma'lumotnomalarda qanday qo'llanilishi misollar bilan tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, tarjima jarayonida semantik noaniqlik va standartizatsiya yo'qligi noto'g'ri tushuncha va noto'g'ri ishlatiladigan atamalarga olib keladi, bu esa professional va ommaviy matnlarning sifatiga salbiy ta'sir qiladi.*

Kalit so'zlar: *farmatsevtik terminlar, tarjima, semantik muammolar, terminologik muammolar, til va nutq madaniyati,*

Юсупова Шахноза Ахрол кизи (Преподаватель кафедры "Преподавание английского языка как второго иностранного языка" УзГУМЯ)

СЕМАНТИЧЕСКИЕ И ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИ ПЕРЕВОДЕ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ НА УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫК

Аннотация. *Статья представляет собой всесторонний анализ семантических и терминологических проблем, возникающих при переводе фармацевтических терминов на узбекский язык. Исследование рассматривает лексико-семантические особенности фармацевтических терминов, трудности при поиске точных узбекских эквивалентов и вопросы терминологической стандартизации. Также анализируются проблемы точности перевода, ясности и адаптации терминов к профессиональному контексту. В работе исследуется использование фармацевтических терминов в различных контекстах, включая научные статьи, фармацевтические руководства, инструкции по применению лекарственных средств и информационные листки для пациентов. Исследование показывает, что семантическая неоднозначность и отсутствие стандартизированных эквивалентов могут привести к неправильному пониманию и использованию терминов, что отрицательно сказывается на качестве как профессиональных, так и популярных текстов.*

Ключевые слова: *фармацевтические термины, перевод, семантические проблемы, терминологические проблемы, язык и культура речи.*

Yusupova Shaxnoza Axrol qizi (The teacher of "Teaching English as a second foreign language" Department of UzSWLU)

SEMANTIC AND TERMINOLOGICAL ISSUES IN TRANSLATING PHARMACEUTICAL TERMS INTO UZBEK

Annotation. *The article provides a comprehensive analysis of the semantic and terminological challenges encountered when translating pharmaceutical terms into Uzbek. The study examines the lexical-semantic characteristics of pharmaceutical terms, difficulties in finding accurate Uzbek equivalents, and issues of terminological standardization. It also considers problems related to accuracy, clarity, and adapting terms to professional contexts. The research analyzes the use of pharmaceutical terms in various contexts, including scientific articles, pharmaceutical manuals, drug instructions, and patient information leaflets. The study shows that semantic ambiguity and lack of standardized equivalents in translation can*